

هو العليم

خطبه شعبانیه رسول خدا در باره فضیلت و اعمال ماه رمضان

آمادگی ورود به ماه مبارک رمضان

برگرفته از آثار
علامه آیت الله حاج سید محمدحسین حسینی طهرانی
قدس الله سره

أعوذُ باللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

در کتاب و سائل الشیعه، از عیون الأخبار از امام رضا علیه السلام از پدراناش از امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب علیهم السلام روایت می کنند که آن حضرت فرمود: روزی رسول خدا برای ما خطبه ایراد می فرمود و چنین فرمودند:

إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خَطَبَنَا ذَاتَ يَوْمٍ فَقَالَ: أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّهُ قَدْ أَقْبَلَ إِلَيْكُمْ [عَلَيْكُمْ] شَهْرُ اللَّهِ بِالْبَرَكَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ؛ شَهْرٌ هُوَ عِنْدَ اللَّهِ أَفْضَلُ الشُّهُورِ وَ أَيَّامُهُ أَفْضَلُ الْأَيَّامِ وَ لِيَالِيهِ أَفْضَلُ اللَّيَالِيِ وَ سَاعَاتُهُ أَفْضَلُ السَّاعَاتِ.

«ای مردم! به درستی که ماه خدا به سوی شما می آید؛ درحالیکه نوید برکت و رحمت و آمرزش را به همراه دارد؛ ماهی که از همه ماهها نزد پروردگار با فضیلت تر است و روزها و شبها و ساعات آن بر سایر روزها و شبها و ساعات ماههای دیگر برتری دارند.»

هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاةِ اللَّهِ وَ جُعِلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ؛ أَنْفَاسُكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نَوْمُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ مَقْبُولٌ وَ دُعَاؤُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ.

«ماهی که برای میهمانی پروردگار دعوت شده اید و از جمله افرادی که مورد کرامت و تکریم پروردگار قرار گرفته اند، واقع شده اید. نفس های شما در این ماه، تسبیح به حساب می آید و خواب شما در این ماه، عبادت نوشته می شود. اعمال شما در این ماه، مورد قبول حضرت حق و دعاهاى شما به مرتبه اجابت خواهد رسید.»

فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِيَّاتٍ صَادِقَةٍ وَ قُلُوبٍ طَاهِرَةٍ أَنْ يُوفِّقَكُمْ لِيَصِيَامِهِ وَ تِلَاوَةِ كِتَابِهِ؛ فَإِنَّ الشَّقِيَّ مَنْ حُرِمَ غُفْرَانَ اللَّهِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْعَظِيمِ.

«پس با قلبی خالص و نیتی پاک و صادق، از خدا بخواهید که شما را موفق به روزه داری و تلاوت قرآن بدارد. به تحقیق که شقی و بدبخت آن کسی است که از آمرزش الهی در این ماه باعظمت محروم گردد.»

وَ اذْكُرُوا بِجُوعِكُمْ وَ عَطَشِكُمْ فِيهِ جُوعَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ عَطَشَهُ، وَ تَصَدَّقُوا عَلَى فُقَرَائِكُمْ وَ مَسَاكِينِكُمْ، وَ وَقَرُوا كِبَارَكُمْ، وَ اِرْحَمُوا صِغَارَكُمْ، وَ صَلُّوا أَرْحَامَكُمْ، وَ احْفَظُوا أَلْسِنَتَكُمْ، وَ غَضُّوا عَمَّا لَا يَحِلُّ النَّظْرُ إِلَيْهِ أَبْصَارَكُمْ وَ عَمَّا لَا يَحِلُّ الْاسْتِمَاعُ إِلَيْهِ أَسْمَاعَكُمْ، وَ تَحَنَّنُوا عَلَى آيَاتِ النَّاسِ يُتَحَنَّنْ عَلَى آيَاتِكُمْ.

«گرسنگی و عطش در این ماه، شما را به یاد گرسنگی و عطش روز قیامت بیندازد. بر فقراء و تنگدستان ببخشاید، بزرگانان را تعظیم و تکریم کنید و زیردستان را مورد رأفت و رحمت قرار دهید. ارحام و خویشان خود را صله رحم کنید. زبان خود را نگه دارید و چشمان خود را از آنچه مورد سخط و غضب الهی است، بپوشانید و گوش های خود را از آنچه شنیدنش نکوهش شده است، ببندید. بر یتیمان مردم رأفت کنید تا بر یتیمان شما رأفت و عطف کنند.»

و توبوا إلى الله من ذنوبكم، و ارفعوا إليه أيديكم بالدعاء في أوقات صلواتكم، فإنها أفضل الساعات ينظر الله عز وجل فيها بالرحمة إلى عباده يجيبهم إذا ناجوه و يلبثهم إذا نادوه و يعطيهم إذا سألوه و يستجيب لهم إذا دعوه.

«و از گناهان خویش به درگاه الهی طلب مغفرت نمایید. و در اوقات نماز دست‌های خود را برای دعا به پیشگاه خدا بلند کنید و بدانید که اوقات نماز، برترین اوقات است در نزد پروردگار که خدای متعال به بندگانش نظر لطف و مرحمت می‌اندازد. اگر او را بخوانند، پاسخ می‌دهد و چون او را ندا کنند، می‌پذیرد و جواب مثبت می‌دهد و اگر از او چیزی درخواست کنند، عطا می‌کند و دعوت آنها را رد نمی‌نماید.»

أيها الناس! إن أنفسكم مرهونة بأعمالكم ففكوا باستغفاركم، و ظهوركم ثقيلة من أوزاركم فحففوا عنها بطول سجودكم؛ و اعلموا أن الله أقسم بعزته أن لا يعذب المصلين و الساجدين و أن لا يرقوهم بالنار يوم يقوم الناس لرب العالمين.

«ای مردم! بدانید که افعال و اعمال، جان‌های شما را در بند گرفتاری‌ها و عالم شهوات و دنیای دنی در آورده است؛ پس با طلب آمرزش از خدا، آنها را رها سازید و از قید عالم شهوت بیرون آورید. آثار و پیامدهای کردار ناشایست، بر پشت شما سنگینی نموده است؛ پس به واسطه سجده‌های طولانی، این بار گران را از دوش خود بردارید.»

و بدانید که خدای متعال به عزت و جلال خود سوگند یاد کرده که نمازگزاران و سجده‌کنندگان را عذاب و کیفر ندهد. و آنان را به آتش دوزخ بیمناک نسازد در روزی که همه در پیشگاه حساب اعمال نزد او حاضر می‌شوند.»

أيها الناس! من فطر منكم صائماً مؤمناً في هذا الشهر كان له بذلك عند الله عتق نسمة و مغفرة لما مضى من ذنوبه. قيل: يا رسول الله! فليس كلنا يقدر على ذلك. فقال صلى الله عليه و آله و سلم: اتقوا الله [النار و لو بشق تمر اتقوا النار] و لو بشربة من ماء.

«ای مردم! کسی که در این ماه، روزه‌داری را افطار دهد، مانند کسی است که بنده‌ای را در راه خدا آزاد نموده است و تمام گناهان گذشته او مورد آمرزش قرار می‌گیرد. بعضی به پیامبر عرض کردند: همه ما قادر نیستیم که روزه‌داران را به افطار دعوت کنیم. پیامبر فرمود: تقوا را برای خود تحصیل نمایید؛ گرچه به مقدار افطار دادن به اندازه تکه‌ای از خرما باشد یا جرعه‌ای از آب.»

أيها الناس! من حسن منكم في هذا الشهر خلقه كان له جوازاً على الصراط يوم تزل فيه الأقدام، و من حفف في هذا الشهر عما ملكت يمينه حفف الله عليه حسابه، و من كف فيه شره كف الله عنه غضبه يوم يلقاه.

«ای مردم! کسی که در این ماه اخلاق خود را نیکو کند، در روزی که قدم‌ها بر بالای صراط می‌لرزد، او جواز عبور از صراط دریافت خواهد کرد و کسی که بر غلامان و کنیزانش آسان بگیرد، خدای متعال در روز بازپسین بر او آسان خواهد گرفت. و کسی که آزارش به دیگران را در این ماه کنترل نماید، خداوند در روز قیامت او را مورد سخط و غضب خود قرار ندهد.»

وَمَنْ أٰكْرَمَ فِيهِ يَتِيْمًا اٰكْرَمَهُ اللهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ، وَ مَنْ وَصَلَ فِيهِ رَحْمَةً وَصَلَهُ اللهُ بِرَحْمَتِهِ يَوْمَ يَلْقَاهُ، وَ مَنْ قَطَعَ فِيهِ رَحْمَةً قَطَعَ اللهُ عَنْهُ رَحْمَتَهُ يَوْمَ يَلْقَاهُ.

«و کسی که یتیمی را در این ماه گرامی بدارد، خدا در روز ملاقات با بندگانش او را گرامی خواهد داشت. و کسی که ارتباط با خویشان خود را در این ماه پیوند دهد، خداوند بین خود و او در روز جزا به رحمت و اسعهاش پیوند برقرار نماید. و کسی که قطع رحم نماید، خدا رحمتش را در روز قیامت از او دریغ نماید.»

وَ مَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ بِصَلَاةٍ كَتَبَ اللهُ لَهُ بَرَاءَةً مِنَ النَّارِ، وَ مَنْ أَدَّى فِيهِ فَرَضًا كَانَ لَهُ ثَوَابٌ مِنْ أَدَى سَبْعِينَ فَرِيضَةً فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ.

«و کسی که در این ماه نافله‌ای بخواند، خداوند برائت از آتش دوزخ را برای او می‌نویسد. و کسی که واجبی از واجبات را در این ماه انجام دهد، خدای متعال ثواب هفتاد عمل واجب در غیر این ماه برای او منظور می‌دارد.»

وَ مَنْ أَكثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ نَقَلَ اللهُ مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخْفُفُ الْمَوَازِينُ، وَ مَنْ تَلَا فِيهِ آيَةً مِنَ الْقُرْآنِ كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ فِي غَيْرِهِ مِنَ الشُّهُورِ.

«و کسی که در این ماه بر من درود بفرستد [بگوید: اللهم صلّ على محمد و آل محمد]، خداوند کفّه ترازوی عمل او را در روزی که کفّه‌های ترازوی اعمال سبک است، سنگین خواهد نمود. و کسی که در این ماه آیه‌ای از قرآن بخواند، مانند کسی است که یک ختم قرآن در غیر این ماه نموده است.»

أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّ أَبْوَابَ الْجَنَانِ فِي هَذَا الشَّهْرِ مُفْتَحَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُغْلَقَهَا عَنْكُمْ [عَلَيْكُمْ]، وَ أَبْوَابَ النَّيْرَانِ مَغْلَقَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُفْتَحَهَا عَلَيْكُمْ، وَ الشَّيَاطِينَ مَغْلُوبَةٌ فَاسْأَلُوا رَبَّكُمْ أَنْ لَا يُسَلِّطَهَا عَلَيْكُمْ.

«ای مردم! درهای بهشت در این ماه باز است؛ پس از خدا بخواهید تا بر روی شما نبندد. و درهای جهنم بر روی شما بسته است؛ پس از خدا تقاضا کنید تا بر روی شما نگشاید. و بر دست و پای شیاطین در این ماه بند نهد؛ پس از خدا بخواهید که آنها بر شما مسلط نگردند.»

قَالَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَقُمْتُ فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللهِ (صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ آله) مَا أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ؟ فَقَالَ: يَا أَبَا الْحَسَنِ! أَفْضَلُ الْأَعْمَالِ فِي هَذَا الشَّهْرِ الْوَرَعُ عَنِ مَحَارِمِ اللهِ.

«امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: من ایستادم و عرض کردم: ای رسول خدا! بهترین اعمال در این ماه چه عملی است؟

حضرت فرمودند: ای ابالحسن! با فضیلت‌ترین اعمال در این ماه، دوری جستن از محرّمات الهی است.»

ثُمَّ بَكَى؛ فَقُلْتُ: مَا يَبْكِيكَ يَا رَسُولَ اللهِ؟ فَقَالَ أُبْكِي لِمَا يُسْتَحَلُّ مِنْكَ فِي هَذَا الشَّهْرِ؛ كَأَنِّي بِكَ وَ أَنْتَ تُصَلِّي لِرَبِّكَ، وَ قَدْ انْبَعَثَ أَشَقَى الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ شَقِيقُ عَاقِرٍ نَاقَةٍ تُمَوِّدُ فَضْرَبِكَ ضَرْبَةً عَلَى قَرْنِكَ فَخَضَبٌ مِنْهَا لِحْيَتِكَ.

«سپس رسول خدا گریه کردند؛ من عرض کردم: چه چیزی باعث گریه شما شده است؟ فرمود: گریه من برای پیش‌آمدی است که در این ماه بر تو وارد خواهد شد. گویا هم اکنون می‌بینم که تو در محراب عبادت مشغول نماز و راز و نیاز با پروردگارت می‌باشی، در این هنگام شقی‌ترین افراد در روی زمین که همسان

پی‌کننده ناقه و شتر صالح است، برمی‌خیزد و با شمشیر، ضربتی بر فرق تو وارد می‌کند که محاسنت به خون سرت خضاب خواهد شد.»

فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَ ذَلِكَ فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِي؟ فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ: فِي سَلَامَةٍ مِنْ دِينِكَ.

«عرض کردم: ای رسول خدا! آیا در این وقت دینم سالم است و با یقین به مبانی و سلوک در صراط مستقیم این واقعه پیش خواهد آمد؟ رسول خدا فرمود: بله یا علی در سلامت و استقامت در دین این مسئله رخ خواهد داد.»

ثُمَّ قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ: يَا عَلِيُّ! مَنْ قَتَلَكَ فَقَدْ قَتَلَنِي وَ مَنْ أَبْغَضَكَ فَقَدْ أَبْغَضَنِي وَ مَنْ سَبَّكَ فَقَدْ سَبَّنِي لِأَنَّكَ مِنِّي كَنَفْسِي، رُوْحُكَ مِنْ رُوْحِي وَ طِينَتُكَ مِنْ طِينَتِي.

«آنگاه رسول خدا فرمود: یا علی! کسی که تو را بکشد، مرا کشته است و کسی که تو را به غضب آورد، مرا به غضب آورده است و کسی که به تو ناسزا گوید، به من ناسزا گفته است؛ زیرا تو از من هستی، مانند جان من. روح تو از روح من، و سرشت تو از سرشت من است.»

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى خَلَقَنِي وَ إِيَّاكَ وَ اصْطَفَانِي وَ إِيَّاكَ وَ اخْتَارَنِي لِلنُّبُوَّةِ وَ اخْتَارَكَ لِلْإِمَامَةِ، فَمَنْ أَنْكَرَ إِمَامَتَكَ فَقَدْ أَنْكَرَ نُبُوَّتِي.

«خدای متعال من و تو را خلق نمود و من و تو را برگزید؛ مرا برای رسالت و تو را برای امامت اختیار نمود؛ پس کسی که امامت تو را انکار کند، نبوت مرا انکار کرده است.»

يَا عَلِيُّ! أَنْتَ وَصِيِّي وَ أَبُو وُلْدِي وَ زَوْجُ ابْنَتِي وَ خَلِيفَتِي عَلَى أُمَّتِي فِي حَيَاتِي وَ بَعْدَ مَوْتِي، أَمْرُكَ أَمْرِي وَ نَهْيُكَ نَهْيِي.

«ای علی! تو جانشین منی و پدر فرزندان من هستی و همسر دختر من می‌باشی و جانشین من بر امت در زمان حیات و پس از فوت من می‌باشی. دستور تو دستور من و نهی تو نهی من است.»

أَقْسِمُ بِالَّذِي بَعَثَنِي بِالنُّبُوَّةِ وَ جَعَلَنِي خَيْرَ الْبَرِيَّةِ إِنَّكَ لَحُجَّةُ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ وَ أَمِينُهُ عَلَى سِرِّهِ وَ خَلِيفَتُهُ عَلَى عِبَادِهِ.

«قسم به ذاتی که مرا به پیامبری برگزید و مرا برترین افراد مخلوقاتش قرار داد، به درستی که تو حجت خدا بر خلق او هستی و امین پروردگار بر سر او می‌باشی و خلیفه خدا بر بندگانش هستی.»

برگرفته از کتاب انوار ملکوت، جلد ۱، صفحه ۲۰